

**PROGRAM PRAC REMONTOWO -
KONSERWATORSKICH
DLA
ZESPOŁU KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO
W WOJCIECHOWICACH,
GMINA WOJCIECHOWICE
POWIAT OPATOWSKI
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE
nr ewid. działki 77**

INWESTOR:

Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika
Adres: Wojciechowice 61
27-532 Wojciechowice

AUTOR:

mgr inż. arch. Ilona Borocho

Kielce, czerwiec 2020 r.

SPIS TREŚCI:

1. INFORMACJE OGÓLNE
  - 1.1. PODSTAWA OPRACOWANIA
  - 1.2. PRZEDMIOT OPRACOWANIA
2. OBIEKTY W ZESPOLE SAKRALNYM I ICH STATUS PRAWNY JAKO ZABYTKÓW.
3. HISTORIA ZESPOŁU KOŚCIELNEGO W WOJCIECHOWICACH.
4. KALENDARIUM PRAC REMONTOWO – KONSERWATORSKICH PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ.
5. PROGRAM PRAC REMONTOWO – KONSERWATORSKICH.
6. ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE.
7. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA ARCHIWALNA.
8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA czerwiec 2020 r.
9. POZA ZESPOŁEM SAKRALNYM: MUR OBECNEGO CMENTARZA GRZEBALNEGO
10. ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY
11. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA czerwiec 2020 r.

1. INFORMACJE OGÓLNE.

1.1. PODSTAWA OPRACOWANIA

- umowa z Inwestorem
- wizja lokalna.
- przegląd literatury i dokumentacji archiwalnej obiektu

1.2. PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest sporządzenie programu prac remontowo – konserwatorskich dla ZESPOŁU KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO W WOJCIECHOWICACH, GMINA WOJCIECHOWICE, POWIAT OPATOWSKI, WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE, nr ewid. działki 77.

2. OBIEKTY W ZESPOLE SAKRALNYM I ICH STATUS PRAWNY JAKO ZABYTKÓW.

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO w Wojciechowicach jest wpisany do rejestru zabytków woj. świętokrzyskiego pod nr A 588/1-3.

W/w wpis do rejestru obejmuje:

- 1) kościół parafialny p.w. Św. Wojciecha;
- 2) kostnicę mur. z k. XIX w. w narożniku kościoła;
- 3) ogrodzenie cmentarza kościelnego z bramką na plebanię XIX/XX w.

Uwaga!

Dzwonnica murowana z końca XIX w. dotychczas nie została wpisana do rejestru zabytków (jest obiektem zabytkowym, ale umieszczonym tylko w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków)

ZABYTKI „RUCHOME” W KOŚCIELE ŚW. WOJCIECHA

(część z nich stanowi wystrój malarski i kamieniarki trwale związany z budowlą kościoła)

Załącznik do decyzji w sprawie wpisania do rejestru zabytków ruchomych woj. świętokrzyskiego pod numerem 48B, zespołu zabytków stanowiących wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego w Wojciechowicach, obejmuje:

1. Ołtarz główny p.w. św. Wojciecha, klasycystyczny z 1 poł. XI wieku, z późnobarokowym obrazem św. Wojciecha oraz obrazem św. Wincentego Kadłubka w zwieńczeniu, z tabernakulum późnobarokowym z poł. XVIII wieku.
2. Dekoracja malarska prezbiterium: - pozostałości polichromii gotyckiej z poł. XIV w. (*zacheuszek*), - pozostałości polichromii renesansowej z końca XVI wieku na ścianie tęczowej (dekoracja roślinna) oraz na podłuczcu (fragment widoku miasta), - polichromia późnobarokowa o charakterze iluzjonistycznym z 2 poł. XVIII wieku na ścianie wschodniej prezbiterium, widoczna na bokach ołtarza głównego, - dekoracja malarska sklepienia i ścian prezbiterium, wykonana w 1891 r. przez Wojciecha Gersona, ornamentalna z postaciami św. Wojciecha, błogosławionego Czesława i Błogosławionego Władysława na ścianie północnej oraz św. Heleny i św. Anny na ścianie południowej.
3. Portal z prezbiterium do zakrystii, późnogotycki z 1523 roku.
4. Ambona rokokowa z 4 ćw. XVIII wieku z obrazem Chrystusa na zaplecku i św. Jana Ewangelisty na koszu ambony.
5. Ołtarz boczny południowy p.w. Matki Boskiej Różańcowej klasycystyczny z 1 poł. XIX wieku z obrazem Matki Boskiej Różańcowej oraz św. Karolem Boromeuszem w zwieńczeniu.
6. Ołtarz boczny północny p.w. Męki Pańskiej, klasycystyczny z 1 połowy XIX wieku z późnobarokowym krucyfiksem z 2 poł. XVIII wieku i obrazem Chusty św. Weroniki.
7. Prospekt organowy, barokowy z 1 poł. XVIII wieku.
8. Dekoracja malarska ściany zachodniej nawy głównej późnorenesansowa z 1 poł. XVIII wieku z przedstawieniem Dawida i św. Cecylii.
9. Chrzcielnica późnobarokowa z XVIII wieku.
10. Świecznik neogotycki z 2 poł. XIX wieku w nawie głównej.

11. Epitafium Elżbiety z Michalczewskich Waleszyńskiej, późnoklasycystyczne, na północnej ścianie prezbiterium.
12. Epitafium Józefy z Laskowskich Michalczewskiej, zm. w 1809 r., Jana Nepomucena Pruss Michalczewskiego, zm. w 1835 roku, klasycystyczny na ścianie południowej prezbiterium.
13. Nagrobek Kajetana Horocha, zm. w 1831 roku klasycystyczny, na południowej ścianie nawy.
14. Epitafium Józefa Jasińskiego zm. w 1835 roku, klasycystyczne.
15. Grupa rzeźbiarska Pasji na łuku tęczowym, późnobarokowa z 2-giej poł. XVIII. wieku.
16. Rzeźba Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej, rokokowa z 4 ćw. XVIII wieku (we wnęce dawnego wejścia południowego).
17. Obraz św. Anny Samotrzeć, barokowy z XVIII wieku, na ścianie południowej nawy.
18. Krata do kaplicy, barokowa z 1 poł. XVIII wieku.
19. Ołtarz główny p.w. Matki Boskiej w kaplicy Matki Boskiej wczesnobarokowej z 1. poł. XVIII w., z późnobarokowym obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem, obrazem św. Anny z Matką Boską z ok. 1906r. zasłonie i obrazem Trójcy Świętej w zwieńczeniu, obrazami św. Rocha i św. Józefa.
20. Dekoracja malarska kaplicy, późnobarokowa z 2 poł. XVIII wieku, o charakterze iluzjonistycznym, z przedstawieniami scen z życia Matki Boskiej oraz 4 ewangelistów.
21. Portal z kaplicy do skarbczyka, wczesnobarokowy z 1 poł. XV wieku. 22. Wnęka na oleje św., wczesnobarokowa z 1 poł. XVII wieku, w kaplicy Matki Boskiej.
23. Obraz św. Antoniego Paderewskiego, późnobarokowy z ok. XVI wieku, w kaplicy Matki Boskiej.
24. Epitafium Kazimierza Żaka Wykowskiego, zm. w 1777 rok, późnobarokowe , w kaplicy Matki Boskiej.
25. Ławki neoklasycystyczne z 1 poł. XIX wieku, z malowaniami przedstawiającymi świętych, w kaplicy Matki Boskiej.
26. Konfesjonał z poł. XIX wieku, eklektyczny, w kaplicy Matki Boskiej.

27. Witraże z przedstawieniem Chrystusa Salvatora oraz św. Dominik
sygn. S.G. Żeleńcy, Kraków 1938 roku, w oknie prezbiterium i kaplicy
Matki Boskiej.
28. Kominiek barokowy, po poł. XVII wieku w skarbczyku.
29. Rzeźba Chrystusa Salvatora, barokowa z XVII/XVIII wieku, w zakrystii.
30. Dwa krucyfiksy późnobarokowe, z poł. XVIII wieku, w kruchcie zachodniej.
31. Krucyfix późnobarokowy, z poł. XVIII wieku, w łuku tęczowym.
32. Ławka neogotycka z 1892 roku, w kruchcie.
33. Dwa feretrony rokokowe, z 4 ćw. XVIII wieku.
34. Feretron z 2 ćw. XIX wieku, w stylu biedermeier.
35. Tablica erekcyjna kościoła, kamienna, gotycka z 1362 roku, wmurowana nad
portalem południowym kościoła.

3. HISTORIA ZESPOŁU KOŚCIELNEGO W WOJCIECHOWICACH.

Powstanie parafii w Wojciechowicach miało miejsce zapewne w XII w. Ze względu na brak źródeł historycznych przekazy te można traktować jedynie jako hipotezy. Z całą pewnością parafia w Wojciechowicach, a przy niej pierwszy kościół, istniały już przed 1326 r.

Kolejny kościół parafialny, dedykowany św. Wojciechowi BM, najpewniej w znacznym stopniu odpowiadający głównym murom obwodowym korpusu ob. budowli i sklepieniu prezbiterium - wzniósł w 1362 r. - kanonik sandomierski Wojśław, herbu Wilczekosy, dziedzic pobliskich Mikułowic. Przy prezbiterium najpewniej wystawiono sklepioną jednoprzestrzenną zakrystię.

W 1 poł. XVII stulecia z fundacji kasztelana zawichojskiego Hermolausa Ligęzy i jego żony Anny z Jakubowskich dobudowano do nawy kościoła - kaplicę kopułową Matki Boskiej, o funkcji grobowej. Wówczas też rozbudowano zakrystię o scalony z nią przedsionek, wiodący też do kaplicy (z zachowanym kominkiem kamiennym).

Z XVII wieku pochodzi najpewniej drewniana więźba dachu kościoła (sama

konstrukcja przypuszczalnie jest – biorąc pod uwagę wysokość murowanych szczytów – niższa od wieży gotyckiej. Dach nawy wieńczy późnobarokowa sygnaturka.

W latach 1887-1893 szereg prac przeprowadzono z fundacji ks. Władysława Fudalewskiego (później proboszcza w Kunowie) m.in. dobudowano do kościoła obszerną kruchtę zachodnią, wystawiono murowane obiekty: nową dzwonnice i kaplicę przedpogrzebową (kostnice) w narożniku cmentarza kościelnego. Malarz Wojciech Gerson wykonał polichromie w prezbiterium kościoła.

W latach 1893-1904, za proboszcza Maurycego Łyczewskiego przeprowadzono prace restauratorskie (data restauracji kościoła 1885 wykuta jest na kamiennej oprawie okna zakrystii) m.in. wymieniono pokrycie dachów na blachę i odnowiono ołtarze.

Ok. 1922 r. miały miejsce prace restauratorskie – m.in. zamurowano wejście południowe do nawy (obecnie zaślepiiony portal na elewacji południowej).

W l. 30 XX w. - wg dziennika konserwatora Andrzeja Olesia – wymieniono pokrycie dachów nad zakrystią, kruchtą i kaplicą ; ok. 1936 r. wymieniano posadzkę i zamurowano wejście do krypt
(pisał: „ w grobach pod posadzką widać reszty trumien zawalone ziemią”);

W XIX wieku cmentarz przykościelny przestał pełnić funkcje grzebalną – urządzono we wsi nowy cmentarz.

4. KALENDARIUM PRAC REMONTOWO-KONSERWATORSKICH PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

Kościół św. Wojciecha:

1962 r. - bliżej nieokreślona restauracja wnętrza kościoła;

1987 r. - prace przy kościele: naprawa elewacji z częściową wymianą tynków i malowaniem; w czasie prac zakryto farbą elementy kamienne na elewacjach

m.in. tablice erekcyjną z herbem Wilczekosy, obramienie portalu południowego.
We wnęce na elewacji wschodniej prezbiterium umieszczono współczesną rzeźbę
Matki Boskiej, (oryginalna rzeźba z XVIII w. została przeniesiona do zakrystii);

Ok. 1992 r. - wymiana pokrycia kopuły na kaplicy Matki Boskiej i dachu na zakrystii;
w 1992 r. została opracowana „Opinia techniczna stanu zachowania kościoła”, przez
Dominika Mączyńskiego;

W l. 1993-1994 – wymiana pokrycia dachowego na nawie i prezbiterium,
z oblachowaniem wiatrownic szczytów kościoła;

1993 r. – wykonano badania na obecność zabytkowych polichromii - tynków
osłaniających drewniany strop nawy (autorzy Dominik Komenda i Grzegorz Komenda
stwierdzili obecność malowideł z XVIII wieku);

1995 r. - opracowana została „Opinia mykologiczno - budowlana dotycząca więźby
dachu nad nawą kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha w Wojciechowicach
kościół...” przez dr inż. Adama Krajewskiego.

po 2000 r.

W latach 2003-2010 przeprowadzono remont organów, wstawiono nowe witraże
w oknach nawy i odrestaurowano kościół na zewnątrz;

W l. 2009 -2010 – miała miejsce konserwacja malowideł z 2 poł. XVIII w. w kaplicy
grobowej Matki Boskiej (wyk.: konserwator dzieł sztuki Agnieszka Tanistra-
Różanowska);

W 2010 r. - prace konserwatorskie w kaplicy Matki Boskiej: przy wczesnobarokowym
ołtarzu, portalu, szafce na oleje , kamiennym epitafium Kazimierza Żaka
Wykowskiego;

W 2011 r. – konserwacja drewn. ołtarza głównego z 1 poł. XIX w. z tabernakulum oraz obrazem św. Wojciecha z 2 poł. XVIII wieku (wyk. Agnieszka Tanistra-Różanowska);

W 2010 r. – opracowano projekt instalacji elektrycznej i odgromowej; zakres zrealizowanych prac nie jest udokumentowany;

2011 r. – konserwacja techniczna malowideł na ścianie wschodniej prezbiterium datowanych na 2 poł. XVIII w. (po demontażu ołtarza) ; wyk. Agnieszka Tanistra-Różanowska

Dzwonnica

W 1995 r. – remont wieży dachowej i wymiana pokrycia

Uwaga !

Szereg prac i przekształceń w zespole kościelnym nie jest udokumentowany.

5. PROGRAM PRAC REMONTOWO - KONSERWATORSKICH

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. WOJCIECHA

MURY OBWODOWE, ELEWACJE

A. Stan zachowania murów obwodowych kościoła, na podstawie oględzin elewacji

- **mury obwodowe** o grubości ok. 1 m. prawdopodobnie kamienne, pozbawione izolacji poziomej i pionowej. Znaczna część kościoła od strony północnej (kaplica zakrystie i część nawy) jest podpiwniczona; zejście do krypt zamurowane, widoczne tylko otwory okienne.
- **elewacje kościoła** - otynkowane, pomalowane kilkoma warstwami farby, w kilku kolorach. Opasane wyodrębniony cokołem - w wyniku obrzutki współczesnym materiałem, na którym tynk „baranek”. Farba na elewacjach – łuszczy się i odchodzi płatami. Tynk miejscami odspojony odparzony, w znacznym stopniu zasolony. Konstrukcja murów stabilna – widoczne są tylko lokalne spękania tynku nad arkadowymi południowymi oknami nawy (pionowe drobne zarysowania). Zachowane wartościowe elementy kamieniarskie (m.in. maswerk zablendowanego okna wschodniego prezbiterium, tablica erekcyjna z herbem Wilczekosy, reszty gotyckiego portalu pd., krańce gzymsów pod wiatrownicami ścian szczytowych, kamienne oprawy okienek strychu i krypt) - pokrywa maskująca warstwa przemalowań.
- **opaska** z kostki brukowej standardowej betonowej - wyniesiona (najpewniej ułożona wprost na dawnej betonowej opasce) – wadliwa pod względem technicznym i estetycznym. Odprowadzenie wody spod rur spustowych (wyloty osadzone zbyt wysoko nad gruntem) - liniowo, na powierzchni terenu.
- **okna** nawy, prezbiterium i kaplicy pojedyncze metalowe, w prezbiterium z wartościowymi witrażami –pod względem termoizolacyjności – nie odpowiadają współczesnym standardom. W kuchcie, zakrystii –okna pojedyncze drewniane, zużyte (kratki żelazne kute, do oczyszczenia i zachowania);
- **drzwi** na elewacjach – drewniane, płycinowe, tradycyjnej roboty stolarskiej pokryte ciemnobrązową farbą olejną, w sensie formy stosowne do kościoła, w sensie technicznym - w stanie różnym, do remontu (z ociepleniem) lub odtworzenia; elementy metalowe ewentualne okucia, stare zamki i klamki do demontażu i przełożenia);

- **schody** kamienne współczesne z granitu w kolorze piaskowym – w dobrym stanie, o formie neutralnej.
- **obróbki blacharskie**, m. in. rynny i rury spustowe –pomalowanie na brązowo, do przeglądu, ewentualnej wymiany.
- **Instalacje** - widoczne kable, lampy i głośniki (kable do ukrycia, lokalizacja głośników tuż przy portalu południowym nawy – wymaga korekty)

B. Program prac przy murach obwodowych, elewacjach kościoła:

Odprowadzenie wody

- rozbiórka istniejącej opaski z kostki betonowej, korekta, wyprofilowanie i ubicie terenu dla właściwego odprowadzenia wody (utwardzenie - darnią lub drobna kostką granitową);
- udrożnienie liniowego odprowadzenia wody spływającej z rur spustowych (woda powinna być odprowadzona korytkami liniowymi – za alejkę procesyjną) ;
- remont lub wymiana rynien, rur spustowych, obróbek blacharskich parapetów

Wszystkie elewacje kościoła

- usunięcie powłok malarskich, obstukanie i usunięcie odspojonego tynku, uzupełnienie ubytków lub wymiana istniejącego tynku na – renowacyjny (struktura tynku – gładka); malowanie farbami paroprzepuszczalnymi (proponowana kolorystyka – elewacje w kolorze naturalnego tynku wapienno-piaskowego, cokół – po całkowitej wymianie tynku strukturalnego - w kolorze zbliżonym do kamienia, szarym lub piaskowym);
- spękania nad oknami – o ile są spękaniem muru a nie tylko tynku – do przeżalowania szczelin, i zszycia lub sklamrowania;
- **zabytkowe elementy kamieniarki**, czyli tablica erekcyjna , maswerk okna prezbiterium, oprawy okienek – usunięcie nawarstwień, konserwacja techniczna

i estetyczna ; cały zakres prac powinien być realizowany obligatoryjnie pod kierunkiem uprawnionego konserwatora dzieł sztuki.

Stolarka drzwiowa

- remont lub wymiana z powtórzeniem istniejącego wyglądu (wskazane tzw. drzwi ciepłe, z warstwą ocieplenia między zewnętrznymi opierzeniami); kolor – ujednolicony, tonacja średniociemna (farba kryjąca lub bejca) - sugerująca „stare” drewno;
- wartościowe elementy drzwi stare klamki, okucia do demontażu i montażu na nowo.

Stolarka okienna

- wymiana zużytych okien na nowe drewniane (z twardego drewna) o podobnych podziałach, w nowej technologii (szyby zespolone podwójne itd.);
- kraty kute żelazne - do oczyszczenia, zabezpieczenia antykorozyjnego, kolor ciemno grafitowy.

Ślusarka okienna - okna z witrażami - bez ingerencji (w przyszłości wskazane zamontowanie drugiego okna dla poprawienia termoizolacyjności),

Instalacje elektrycznej i nagłośnieniowa

- ukrycie pod tynkiem, usunięcie głośników – jako elementów współczesnych – z sąsiedztwa południowego portalu nawy, w mniej eksponowane miejsce.

Izolacja fundamentów (zasadność jej wprowadzenia wymaga rozważenia pod kątem argumentów za i przeciw):

- wprowadzenie izolacji pionowej – system drenażowy wg szczegółowego instruktażu;
- wprowadzenie izolacji poziomej – systemem iniekcji (sposób iniekcji i zastosowany materiał iniekcyjny dobrany - po rozpoznaniu dokładnej struktury muru - pod kątem np. występowania w warstwie środkowej rumoszu);

Otoczenie kościoła:

Piaskowcową tablicę o znacznych rozmiarach, upamiętniającą prace konserwatorskie w kościele, przenieść sprzed elewacji w mniej eksponowane miejsce (forma i gabaryty tablicy przekraczają zwyczajowe formy upamiętnienia takich działań).

Uwaga!

- przy ewentualnym znacznym zakresie skucia tynków – wskazana ekspozycja ciosów lub starej cegły – wg ustaleń w trybie komisji konserwatorskiej z udziałem pracowników WUOZ O/Sandomierz.

Realizacja w/w prac ma na celu przywrócenie poprawnego technicznie i estetycznie wyglądu elewacjom kościoła a także wyeksponowanie ich wartościowych elementów, świadczących o metryce tego zabytku.

DACHY KOŚCIOŁA

A. Stan zachowania

Wieżby dachowe - drewniane, pokrycie z blachy ocynkowanej, ciętej w pasy, na rąbek stojący. Konstrukcja drewnianej kopuły, daszki nad aneksami - obecnie niedostępne.

Dostępny tylko strych nad nawą i prezbiterium – gdzie widoczna konstrukcja wieżby drewnianej storczykowa z ok. z ok. XVII wieku. Strop belkowy nad nawą, podwieszony do wieżby, od strony strychu nawy osłonięty starą podłogą z desek.

Konstrukcja wieżby w stanie średnim, z widocznymi naprawami przez wtórne uzupełnienia belek. Widoczne lokalne zniszczenie drewna, ubytki w wyniku spróchnienia; ślady świadczące o obecności drewnojadów.

Pokrycie dachu – oceniane od przestrzeni strychu nawy i prezbiterium – dość szczelne.

Brak warstwy ocieplenia i brak kominków zapewniających grawitację powietrza w kościele.

Pokrycie dachów z zewnątrz z widocznymi złuszczeniami farby. Oblachowanie szczytów kościoła – choć toporne – zdaje się dobrze pełnić funkcję je zabezpieczającą .

B. Program prac przy dachach

Prace na strychach:

- oczyszczenie strychu (pachy sklepień prezbiterium powinny pozostać dociążone);
- dokładny przegląd dostępnych konstrukcji dachów i szczelności pokrycia (w celu ewentualnych uzupełnień lub korekty obróbek blacharskich);
- lokalne naprawy przez ociosanie spróchniałych warstw drewna, przykładki z desek i uzupełnienia;
- impregnacja drewna środkami przeciwpożarowymi i przeciw szkodnikom drewna;
- udrożnienie otworów wentylacyjnych i budowa nad nimi „kominków” z desek dla wymuszenia ruchu powietrza we wnętrzu nawy;
- wprowadzenie warstwy ocieplenia np. wełną mineralną nad wszystkimi częściami kościoła (nad nawą - po kontroli stanu belek stropowych i w sposób bezpieczny – z uwzględnieniem obciążenia warstwą ocieplenia);
- kontrola i ewentualne zabezpieczenia otworów okiennych strychu - siatkami przeciw ptakom.

Prace przy pokryciach dachowych:

- demontaż i wymiana lub naprawa instalacji odgromowej (na elewacji instalacja powinna być rozproszona w sposób najmniej widoczny);
- oczyszczenie warstw przemalowań z dachów i oblachowania szczytów kościoła - wybór preparatu do usuwania powłok najlepiej dokonać metodą prób, przy użyciu dostępnych na rynku preparatów, stosowanych zgodnie z instrukcjami ich użycia;
- pomalowanie dachów, oblachowania szczytów, wieżyczki sygnatury nad nawą i latarni na kaplicą Matki Boskiej – zalecana farba zabezpieczająca do blachy

wysokiej jakości; jej kolor powinien odpowiadać kolorom tradycyjnie stosowanego pokrycia kościołów (np. szary metalowy, jasnozielony lub brązowy –mniej lub więcej spatynowana miedź; obróbki blacharskie rynny i rury spustowe - z blachy szarej lub pomalowane w kolorze dachów;

- przegląd stanu mocowania i ewentualna konserwacja krzyży nad szczytem kościoła, na sygnaturze i na latarni.

Realizacja prac ma na celu przede wszystkim utrzymania szczelności i poprawności dachów kościoła, niezbędnych dla dobrego stanu całej budowli a także konserwację oryginalnej zabytkowej więźby dachowej – zabytku sztuki ciesielskiej.

WNĘTRZE KOŚCIOŁA

A. Stan zachowania wnętrza można ocenić - jako zróżnicowany.

Ściany nawy i prezbiterium obiega współczesna boazeria – zbędna w małym kościele i utrudniająca ocenę stanu zachowania w tym zawilgocenia dolnych partii ścian. Wnętrze wydaje się – przy obecności cennych polichromii, ołtarzy, ambony, polichromii) – przepełnione. Posadzka w prezbiterium nakryta drewnianymi wtórnymi podłogami; w nawie – terakoty w kwadraty chyba z ok. 1930; w kaplicy Matki Boskiej – posadzka ornamentalna ceramiczna do zachowania – też z lat 30 XX w. Strop nada nawą – oszalowany klepkami i podzielony na przęsła dość wątlymi belkami; analogiczny szlak z pionowo ułożonych klepek stanowi pas podstropowy na ścianach – w miejscu dawnej fasety.

Łuk arkadowego wejścia do kaplicy – niegdyś profilowany – zatynkowany na gładko.

Zabytkowe elementy wyposażenia i wystroju, m.in. portale, kominek z XVII w., krata barokowa - objęte ochroną konserwatorską przez wpis do rejestru zabytków - powinny być konserwowane wg programów konserwatorskich opracowanych przez dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki o stosownych kwalifikacjach.

Chór muzyczny drewniany w stanie miernym – wymaga, jako konstrukcja wsparta na belkach drewnianych - oceny stanu technicznego (ocena ta jest możliwa po odbiciu kilku desek podłogi lub podsufitki) i konserwatorskiego - w zakresie partii dekorowanych (m.in. dekoracji płycinowej balustrady).

B. Program prac we wnętrzu:

- usunięcie boazerii ze ścian nawy, ocena stanu zachowania ob. osłoniętych partii tynków, naprawy, uzupełnienie tynków i malowanie (w partiach zabytkowych polichromii – prace przy tynkach i wymalowaniach powinny być prowadzone wg programu opracowanego przez konserwatora dzieł sztuki); możliwe że pod boazerią kryją się jeszcze partie zabytkowych wymalowań.
- wymiana kabli instalacji elektrycznej – po starych trasach - pod nadzorem konserwatora dzieł sztuki
- usunięcie oszalowania stropu (pozwoli na ocenę stanu belek stropowych) ;
- ewentualny remont belek stropowych, wprowadzenie podsufitki z desek i jej otynkowanie; pomalowanie w technice monochromii lub wg projektu opracowanego przez konserwatora dzieł sztuki lub artystę plastyka;
- demontaż listewek z partii podstropowych i przywrócenie fasety - zgodnie ze stanem udokumentowanym na fotografiach archiwalnych;
- przywrócenie oprawy architektonicznej wejścia do kaplicy Matki Boskiej, którą stanowiły kamienne filary podtrzymujące profilowaną archiwoltę, widoczne na fotografiach archiwalnych, lub jej zamarkowanie w tynku lub malarskie (w przypadku stwierdzenia „kamieniarki” pod tynkiem – prace powinny być przeprowadzone pod kierunkiem konserwatora dzieł sztuki);
- posadzki do renowacji wg programu konserwatora dzieł sztuki (posadzka w kaplicy Matki Boskiej- ceramiczna ornamentalna, najpewniej sprzed II wojny światowej - ma wartość zabytkową i estetyczną);
- ewentualna wymiana posadzek w nawie, prezbiterium (ob. pod drewnianymi podestami) powinna być poprzedzona opracowaniem projektu z pokazaniem układu, formy i materiału posadzki; wskazane rozwiązanie i materiał lokalny - zgodny z tradycją budowlaną obiektów sakralnych np. piaskowce lub marmury chęcińskie

w układzie szachownicowym;

- konserwacja techniczna i estetyczna chóru muzycznego (części rzeźbiarskie i ornamenty powinny być konserwowane pod kierunkiem konserwatora dzieł sztuki);
- wymiana zniszczonych schodów drewnianych na chór i na strych kościoła.

Uwaga !

- przy demontażu posadzek wskazany:

- nadzór archeologiczny;
- przywrócenie otworu w posadzce nawy – jako wejścia do krypt pod kościołem (przydatne choćby dla okresowych ocen stanu zachowania fundamentów i zawilgocenia kościoła);

- ewentualne prace przy tynkach w zakrystii i przedsionku kaplicy kopiałowej Matki Boskiej powinny być poprzedzone badaniami na obecność polichromii;

- przy wymianie posadzek można rozważyć wprowadzenie ogrzewania podposadzkowego.

Realizacja w/w prac ma na celu usunięcie przypadkowych wtórnych naleciałości i uczynienie oryginalnego, wartościowego wystroju kościoła (ob wewnątrz jest „przeładowane” i panuje w nim chaos aranżacyjny, drewniane współczesne akcenty m.in. boazerie, strop, ławki dominują nad elementami zabytkowymi).

MUR WOKÓŁ DAWNEGO CMENTARZA KOŚCIELNEGO

A. Stan zachowania:

Plac przykościelny, na którym stoi kościół par. ma kształt zbliżony do trójkąta.

Otacza go pełny mur kamienny, o wysokości około 140 cm, grubości ok. 75 cm, obustronnie tynkowany i nakryty pulpitami z jednolitych kwadratowych płyt szarego piaskowca.

Wybudowano go z łamanego kamienia, o nieregularnych kształtach. W partiach – gdzie tynk odpadł – widać, że spoiwo jest wykruszone i wypłukane, kamień obłuzowany. Na otynkowanych płaszczyznach widoczne zacieki i zabrudzenia.

Mur nie posiada izolacji pionowej ani poziomej fundamentów.

Rytmicznie powtarzające się szerokie lizeny dzielą mur na przęsła. Słupy bramy wejściowej ozdobiono kamiennymi rzeźbionymi wazonami późnobarokowymi.

Stan muru jest zróżnicowany, płyty kamienne nakryw są mocno zniszczone, wyszczerbione, nie chronią przed ingerencją wody; tynk na obu licach jest spękany, zasolony, kruszy się i odchodzi partiami. Po stronie zach. – za dzwonnica – na znacznym odcinku mur ten jest odchylony od pionu i grozi zawaleniem.

Furtki i bramy osadzone w przejściach na plac przykościelny są metalowe - współczesne.

B. Program prac

- wyprofilowanie terenu po obu stronach muru dla właściwego odprowadzenia wody;
- skucie zniszczonych i odspojonych tynków;
- na zachodnim odcinku – rozbiórka muru, wykonanie nowego fundamentu i odbudowa w technologii tradycyjnej np. wykorzystaniem materiału pozyskanego z rozbiórki;
- oczyszczenie, wyprofilowanie terenu dla właściwego odprowadzenia wody,
- demontaż nakryw piaskowcowych, selekcja tych płyt do ponownego wykorzystania, na części wykonanie nowych nakryw kamiennych o identycznej formie i materiale;
- uzupełnienie spoin i wątku kamiennego metodą szpadłowania;
- konserwacja kamiennych wazonów (pod kierunkiem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki);
- ułożenie nakryw kamiennych na murze i wypełnienie spoin między nimi (ewentualna impregnacja kamienia zgodnie z zaleceniami dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki) .

Uwaga!

Decyzja w sprawie formy ekspozycji lica muru – jako otynkowanego lub kamiennego - powinna być podjęta w trybie komisji konserwatorskiej po skuciu tynków, kiedy możliwa będzie ocena na ile nadaje się on do ekspozycji;

W przypadku pozostawienia muru jako – kamiennego, co będzie sprzyjać m. in. jego szybkiemu przesychaniu i odparowywaniu wody podciąganej kapilarnie czy penetrującej z góry – konieczne będzie uporządkowanie wątku kamiennego i spoin (spoina wklęsła, materiał spoin właściwy dla tego typu wątku kamiennego).

Realizacja w/w prac ma na celu doprowadzenie muru kamiennego – obecnie zanikającego w krajobrazie kulturowym – do dobrego stanu, tak pod względem technicznym jak i estetycznym.

DZWONNICA

(obiekt dotychczas nie wpisany do rejestru zabytków)

A. Stan zachowania:

Obiekt ten - pod względem konstrukcji - jest w stanie dostatecznym (nie widać spękań czy odkształceń murów). Brak izolacji poziomej i pionowej. Elewacje kamienne z partiami ceglanymi są zabrudzone, z widocznymi ubytkami budulca i spoin.

W dolnej kondygnacji znajduje się jednoizbowe pomieszczenie o otynkowanych ścianach i suficie - wg relacji ks. J. Wiśniewskiego – była kaplica (św. Marii Magdaleny) urządzona przez ks. Fudalewskiego w końcu XIX w. Obecnie tynki są zasolone, zmurzałe, ściany zabrudzone, brak zabytkowego wyposażenia i wystroju.

Na piętrze widoczna drewniana konstrukcja z bali powiązana z konstrukcją, na której zawieszono dzwony i otwartym wiązaniem daszku. Stan drewna – z widocznymi lokalnymi ubytkami budulca w wyniku spróchnienia, ślady żerowania owadów, poluzowanie węzłów konstrukcyjnych. Okna drewniane na parterze i żaluzje drewniane na piętrze – zniszczone, do wymiany.

Pokrycie dachu szczelne.

B. Program prac:

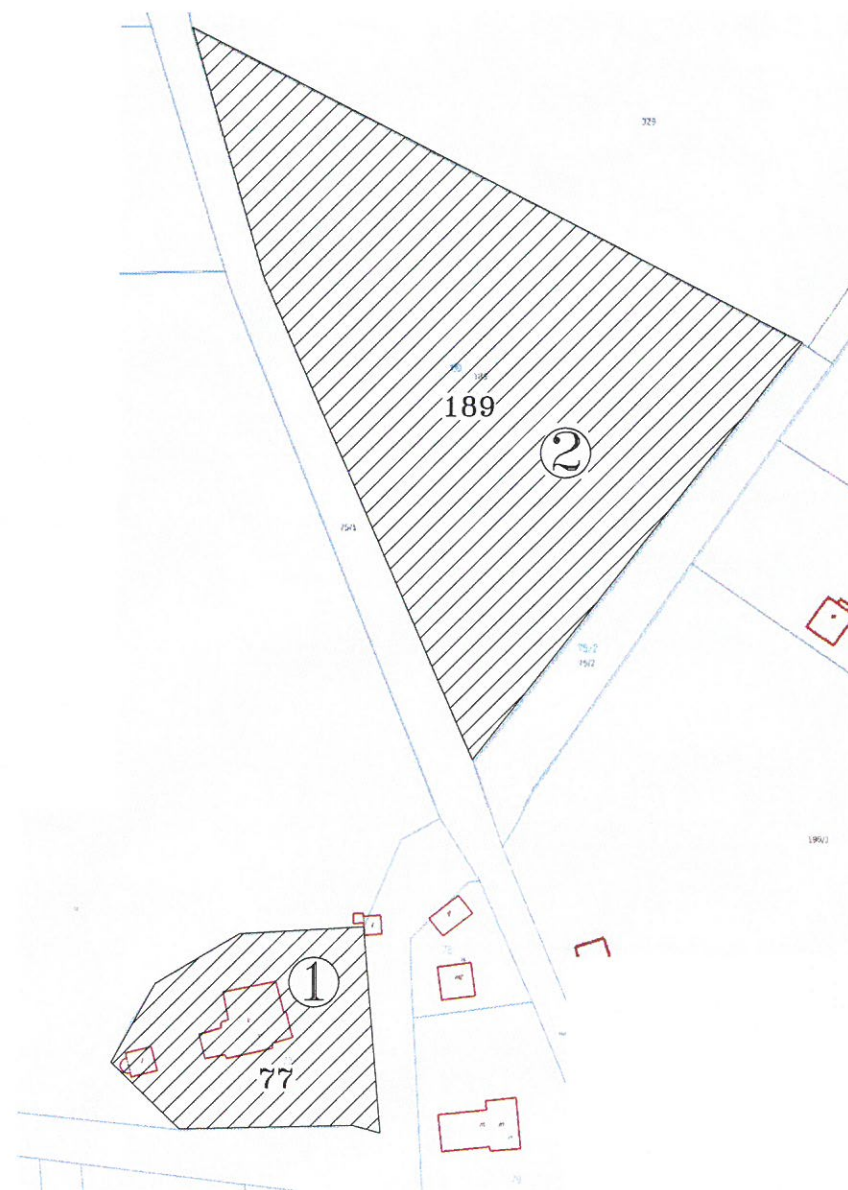
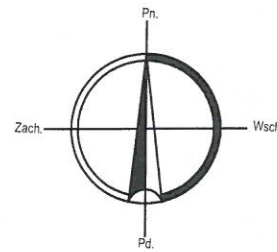
- oczyszczenie elewacji metodą piaskownia (pod kierunkiem konserwatora dzieł sztuki);
- uzupełnienie budulca (kamień i cegła) i fugowania;
- remont tynków na parterze i malowanie wnętrza;
- konserwacja konstrukcji drewnianej; przegląd, ewentualne obciosanie, wzmocnienia nakładkami i uzupełnienia, impregnacja przeciwpożarowa i przeciw szkodnikom drewna;
- wymiana okien i żaluzji drewnianych na nowe drewniane
- wymiana drzwi dwuskrzydłowych na nowe drzwi identyczne w formie (z przełożeniem ewentualnym klamki, zamka ,okuć, itd.) .

Opracowała:
mgr inż. arch. Ilona Borocho

ARCHITENT
ILONA BOROCHO
10.10.2019

6. ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE.

PLAN ORIENTACYJNY skala 1:2000

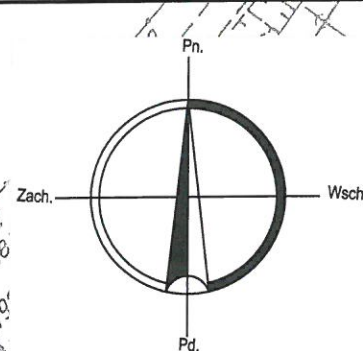
LEGENDA:

- ① - Zespół kościoła parafialnego w Wojciechowicach
(działka nr 77)
- ② - Teren cmentarza grzebalnego
(działka nr 189)

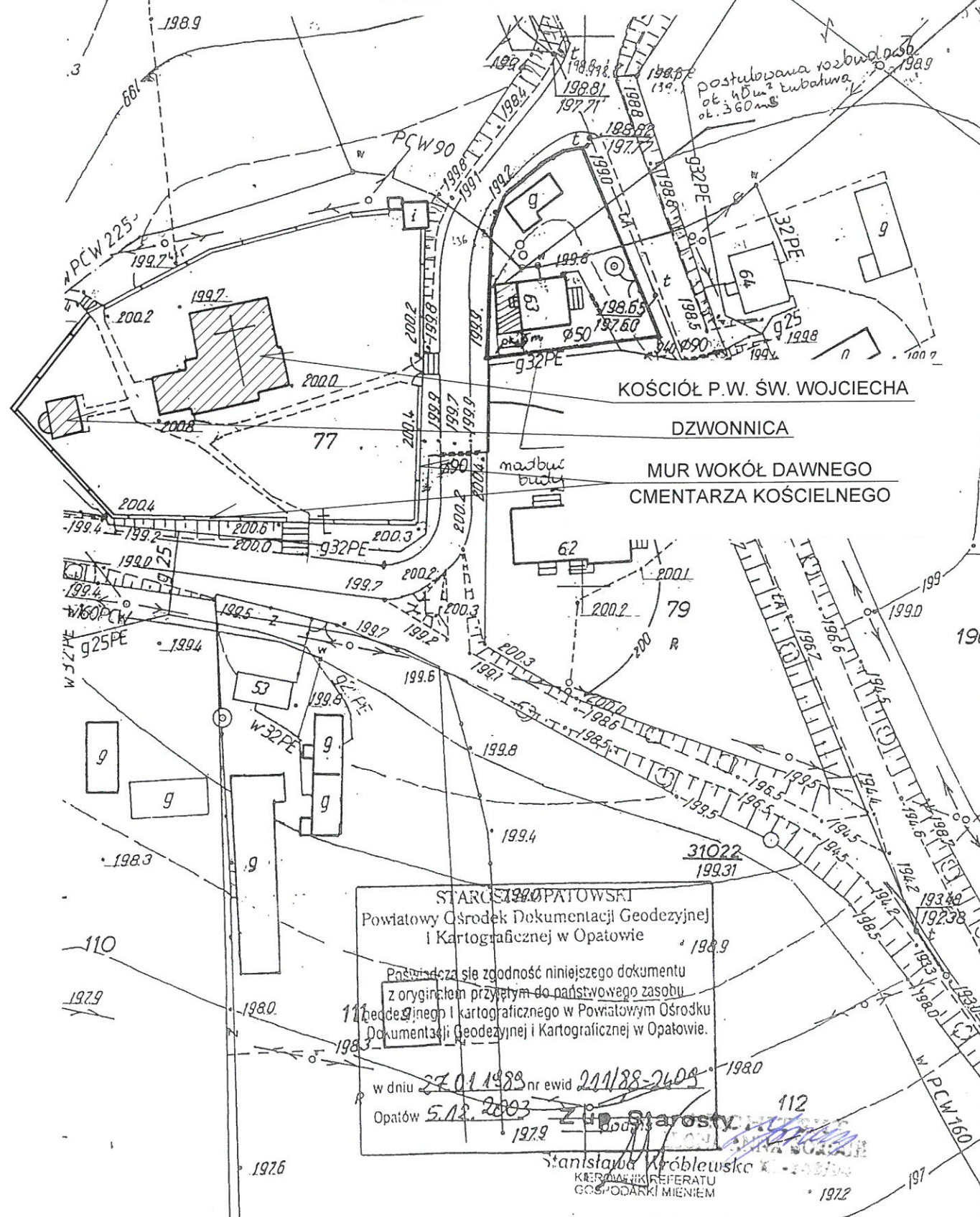
ARCHITEKT
ELON. ANNA BOKACE
10.10.2014

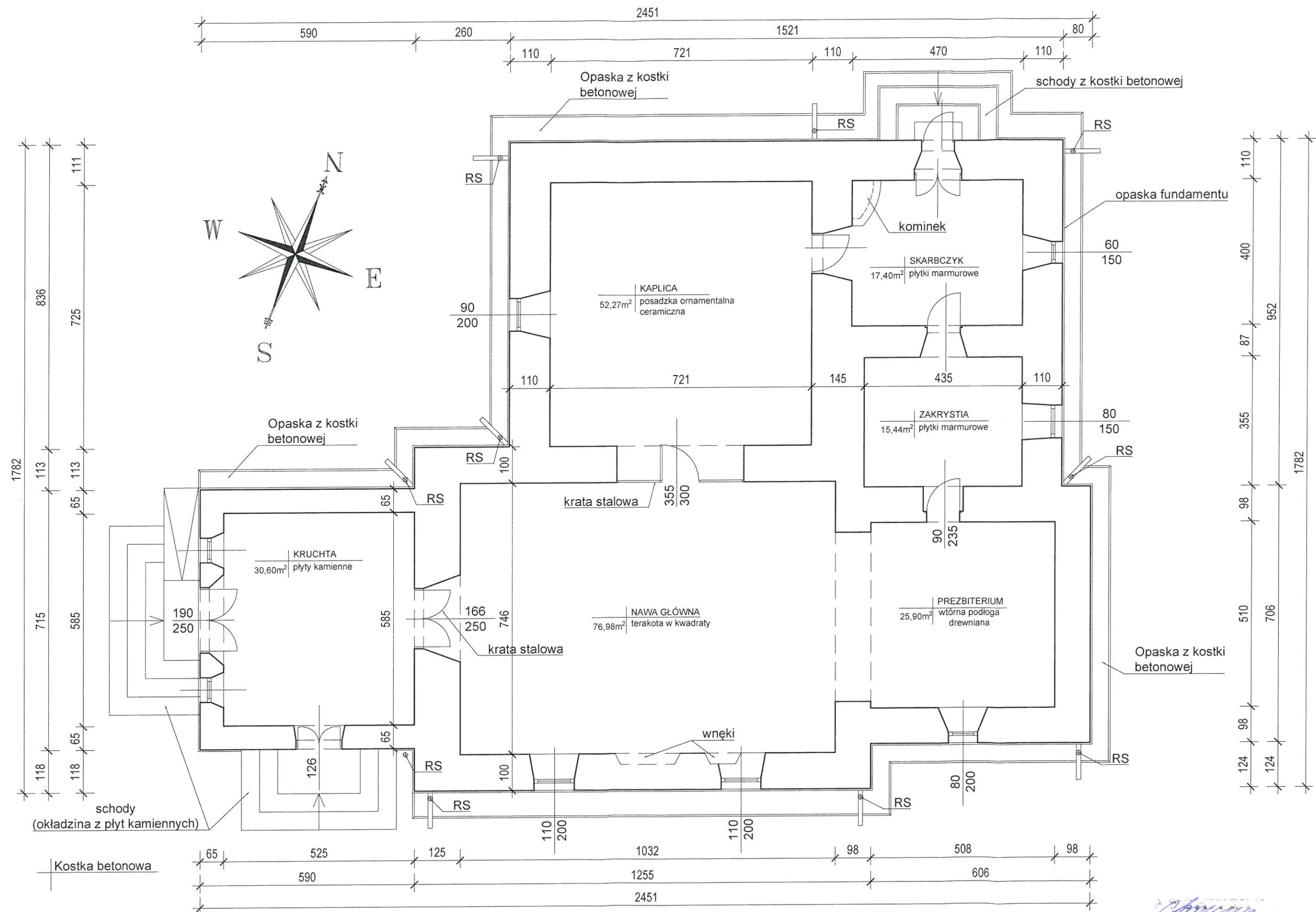
Gmina WOJCIECHOWICE
Obch Wojciechowice
Skala 1:1000

PLAN SYTUACYJNY
- ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO
W WOJCIECHOWICACH
skala 1:1000

KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. WOJCIECHA W WOJCIECHOWICACH

RZUT PRZYZIEMIA

skala 1:100

upr. XL-343/04